

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417

e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Садржај:

Јесења сетва крмног биља

(Виолета Величковић дипл.инг.)

Lobesia botrana-пепељаста грожђани мољац

(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

Побољшавање обојености плодова јабуке

(Мијатовић Бојан дипл.инг.)

Време бербе,избор и одржавање режима

чувања плодова јабука

(Драгољуб Глишић, инг.)

**Регресирано дизел гориво за јесење радове у
пољопривреди 2013. Године**

(Перић Предраг дипл.инг.)

Фармско књиговодство

(Радовановић Бранислав дипл.инг.)

9. септембар 2013. године, тираж 300 примерака

ЈЕСЕЊА СЕТВА КРМНОГ БИЉА

Сточарска производња је приоритетно и дугорочно опредељење сваког пољопривредног произвођача. Да би се реализовала сточарска производња, један од најзначајнијих услова је обезбеђење довољних количина квалитетне сточне хране. Концепт производње сточне хране у условима интензивне сточарске производње треба да се заснива на принципу максималног коришћења природних ресурса, земљишта, воде и сунчеве енергије.

Јесењом сетвом крмног биља-озиме грахорице, озимог сточног грашка може се обезбедити квалитетна и рана кабаста сточна храна. Обе врсте представљају веома вредну компоненту у исхрани свих врста и категорија домаћих животиња, јер поседују квалитетан хемијски састав суве материје, односно висок садржај силових протеина. Озиме грашак и грахорица су одличан предусев за све гајене биљке. Захваљујући симбиози са коренским квржичним бактеријама, способним да непосредно усвајају атмосферски азот, обе врсте остављају велике количине азота у земљишту.

Основну обраду земљишта за ове културе треба обавити на исти начин као и за озиму пшеницу.

Неопходно је да се предсетвеном припремом обезбеди добра поравнатост земљишта, чиме се доводи до равномерног распореда семена у сетвеном слоју, као и до лакше и квалитетније косидбе.

Битан утицај за остварење приноса озимог сточног грашка и грахорице има благовремена примена минералних ђубрива у одговарајућој дози. Дозе се крећу око 45 кг./ха. азота и по 60-80 кг./ха. фосфора и калијума, које се обично уносе током предсетвене припреме земљишта.

Сматра се да је оптималан рок за сетву ових култура октобар, чиме се обезбеђује да биљке улазе у зимски период добро припремљене. Сточни грашак и грахорица могу да се гаје као чисти усев или у смеси са стрним житима. У првом случају потребна количина семена за сетву износи 150 кг./ха. грашка, односно 120кг./ха. грахорице. Ако се ове културе сеју заједно са стрнима, доћи ће до мањих полагања и добиће се квалитетнији принос зелене масе. Тада је потребно наведеној количини семена грашка или грахорице додати између 30 и 35кг./ха. најчешће пшенице, јечма или овса.

Грашак и грахорица се сеју житним сејалицама, уз међуредни размак од 12,5 цм. и на дубину између 4 и 5 цм. После сетве се препоручује ваљање.

Најпознатија сорта озимог сточног грашка је НС-пионир а озиме грахорице НС Неопланта.

Ове сорте поседују изврсну одпорност на ниске температуре у зимском периоду. озими сточни грашак НС-пионир постиже стабилне приносе од 40-45 т./ха. зелене крме или 8т./ха. сена, уз око 22% силових протеина у сувој материји. Приноси зелене крме озиме грахорице Неопланта се креће око 40т./ха. зелене крме и око 8т./ха. сена одличног квалитета.

Уколико се озими сточни грашак и озима грахорица искоришћавају за зелену крму, треба их косити у доба образовања првих махуна. У случају да се грашак и грахорица сеју здружено са стрним житима, не би смело да дође до њиховог класања односно метличења. Најбољи квалитет суве материје (сена) обезбеђује се кошењем током пуног цветања и наливања доњих махуна, односно током класања и метличања, али и не цветања стрнина. Косидбу грашка и грахорице ради справљања силаже треба вршити у време пуног образовања махуна, када је садржај силових протеина у сувој материји највиши.

Производња усева који омогућавају довољну количину кабасте хране у раном пролећном периоду је веома значајна у исхрани стоке. Значај јесење сетве крмног биља (озиме грахорице и грашка) доводи до јефтине сточне хране у рано пролеће, што би аутоматски утицало и на добит самих произвођача.

Величковић Виолета дипл.инг.

LOBESIA BOTRANA-пепељасти грожђани мољац

Прозвођачи грожђа знају да је једна од економских најзначајнијих штеточина која напада винову лозу, односно грозд, сиви грожђани мољац.

Грожђани мољац се нагло јавља у годинама са изузетно високим температурама. Обично има три генерације годишње, изузетно четири. Лептири прве генерације се јављају у време цветања винове лозе. То је обично крајем априла или почетком маја. Тада се ларве убушују у пупољке, цветове и тек приметне плодове. Уколико се лоза не штити правовремено и одговарајућим инсектицидима, долази до развоја друге генерације чије се ларве хране на зеленим бобицама и штете праве од краја јуна до средине августа. Трећа генерација ове штеточине се јавља у августу и одлажу јаја на полузреле и зреле бобице. Карактеристичан и препознатљив знак присуства ове штеточине је појава паучине, коју испредају гусенице обавијајући бобице. Лептир је дугачак око 6-7 мм са нијансама жуте, зелене и сиве боје. Ларва је сиво-зелена са жутом главом. Лептири обично лете од заласка сунца до мрака.

Ова штеточина јаче напада винограде који су превелике бујности па је проветреност мала, због смера редова и слично. Из тог разлога све агротехничке мере које погодују струјању ваздуха у засаду смањују напад мољца. Инсектициди који се могу користити за сузбијање ове штеточине су Lannate, Runner, Avaunt, Cotnion, Rimon, Ruginex... Ове инсектициде комбиновати са фунгицидима против пламењаче.

Михаиловић Тамара дипл. инг.

ПОБОЉШАВАЊЕ ОБОЈЕНОСТИ ПЛОВОА ЈАБУКЕ

ХЕМИЈСКЕ МЕТОДЕ

Топлије ноћи пре примене хемијских средстава могу подстакнути бољу обојеност након третмана хемијским средствима.

Од хемијских препарата које потпомажу бојење до сада су се, са више или мање успеха користили: тиоцијанат (Тузет), који се још шездесетих година користио као фунгицид, али је давао делимичне резултате и знао је оштетити лишће, затим се користио даминозид (Алар), ретардант раста који такође није дао истоветне резултате, а и забрањен је због негативног утицаја на здравље. Користио се и још један ретардант раста паклобутразол (Цултар), који такође није показао релевантне резултате. Највише се до сада користио и још увек се користи Етхепхон, спој који полако ослобађа етилен, што резултује појачаним накупљањем антоцијана у јабукама. Етхепхон убрзава процес зрења, па се покушао наћи начин да се елиминише тај утицај коришћењем ретарданата раста или коришћењем форми које би ослобађале етилен пуно брже и тако скратиле његово деловање на плоду. Препоручује се примена 2-3 недеље пре планиране бербе.

ФОЛИЈАРНА ПРИМЈЕНА КАЛИЈУМА

У годинама које нису толико екстремне по питању високих ноћних температура, фолијарна примјена калијума, дала је изузетно добре резултате. Тако је Проф. Др. Зоран Кесеровић у експериментима са сортом Фуји Кику, која иначе има генетски изражено слабије обојавање, добио одличне резултате, примјењујући средство Рипен К – фолиар (К20 18 %). Средство се примјењује у дози од 3-5 лит/ха. Прва примена иде 24 дана пре бербе, а друга 10-12 дана пре бербе. Обавезно се додаје и стабилизатор пХ.

ОРОШАВАЊЕ ПЛОДОВА – помаже у смањењу температуре, и може повећати акумулацију антоцијана, али захтева енормне количине воде, те може довести до гљивичних болести током зрења, а и није јефтин поступак.

ВЕШТАЧКО ОСВЕТЉЕЊЕ – може изазвати накупљање антоцијана на већ убраним и неубраним јабукама.

РЕФЛЕКТУЈУЋИ МАТЕРИЈАЛИ – смештени између редова, могу рефлектовати део сунчевог зрачења унутар крошње и појачати стварање антоцијана. Задњи резултати показују да се користећи ове материјале, може у првој руци убрати и више од 40 % јабука интензивно обојених црвеном бојом. Материјали су од метализиране пластике, беле пластике, те фолије. Материјали се постављају 4-6 недеља пре бербе, а цена им се у САД-у креће око 400 \$ по ха.

ПРЕКРИВАЊЕ ПЛОДОВА ВРЕЋИЦАМА

У пролеће док су јабуке обимом мање од 25 мм, у време интензивног издуживања ћелија, неки воћари у Јапану и САД-у око сваке јабуке стављају **двослојну врећицу**. Спољашњи слој врећице је израђен од за светло непропусног материјала, а унутрашњи слој је од прозирног воском обложеног папира у боји (црвена, плава, зелена). Након 3 и више месеци, у зависности од сорти, али отприлике 3 недеље пре предвиђеног почетка бербе, воћари скидају спољашњи непрозирни слој врећице, а унутрашњи воштани слој остаје 2-10 дана на јабуци, у зависности од боје воска.

Цели принцип је заснован на чињеници да се облагањем јабуке са баријером, која спречава доступност светла, спречава стварање хлорофила, па јабука уместо зелене, поприма бледу боју. Када се такав плод нагло изложи осветљењу, у pokožици се почне дешавати снажна продукција антоцијана, па плодови постају интензивно обојени. Избор боје унутрашњег слоја је произвољан јер истраживања нису показала да постоји утицај боје унутрашњег слоја на формирање антоцијана. Овај поступак је екстремно скуп и по ха износи преко 1000 долара, али може повећати приходе јер такве јабуке постижу високу цијену, а смањује се и трошак за заштиту од штеточина. Није необично да таква јабука упакирана у посебну амбалажу, те ручно осликана, у Јапану достигне и вредност од 10 долара по комаду.

Мијатовић Бојан, дипл.инг.

ВРЕМЕ БЕРБЕ, ИЗБОР И ОДРЖАВАЊЕ РЕЖИМА ЧУВАЊА ПЛОДОВА ЈАБУКА

Због страха од прекомерног опадања плодова, ширења непаразитних обољења, града, недостатака квалитетних јабука између летњих и зимских сорти произвођачи често прерано беру јабуке, што се углавном негативно одражава на квалитет понуђених плодова на почетку нове сезоне. Стога наглашавамо прерано убраним јабукама може да буде врло великих проблема за време чувања у хладњачи.

За чување појединих сорти јабука потребно је обезбедити одговарајуће специфичне услове, јер се оне јако разликују у погледу погодности за дуже или краће чување. На различитим сортама се могу јавити разна обољења, или промене које се могу значајним делом спречити чувањем у одговарајућим условима. У том смислу потребно је у условима чувања са нормалном и контролисаном атмосфером задати строго специфичан сортни режим за поједине коморе, а ако то неможе онда сорте треба ако је то могуће груписати према њиховим особинама. Да би се то могло постићи потребно је да се хладњаче граде са мањим коморама.

Врло значајно је да се при ускладиштавању у коморе уносе плодови сличне зрелости и уједначености плодова како би се динамика ускладиштавања ускладила са тиме.

Услови чувања у коморама са условима нормалне и контролисане атмосфере

Сорта	Температура Ц	Релативна Влажност %	Чување дана Нормална атм	Чување дана Контролис атм
Гала	+1 до +2	90-92	120	120-150
Златни делишес	+1 до +2	90-95	150-180	210-270
Црвени делишес	0 до +1	91-93	120-150	180-210
Јонаголд	0 до +1	91-93	90-120	150-210
Ајдаред	+2 до +4	90-93	180-210	210-240
Мелроз	0 до +3	90-93	120-180	150-210
Глостер	0 до +2	91-93	150-180	180-210
Фуџи	0 до +1	90-93	210-240	180-210
Грени смит	0 до +2	90-93	150	210-240

Време и динамика ускладиштавања мора бити усклађена са способношћу плодова за краћи или дуже чување, односно додатним третманима након бербе и каренцама примењених антиоксиданата или других средстава. Врло крупни плодови се могу раније ускладиштати због могућности појаве непаразитних обољења, посебно при неадекватном режиму чувања. Зелени плодови осетљивих сорти на осмеђивање морају се након 2-3 месеца чувања ускладиштати ако нису третирано антиоксидантима, а посебно брзо ако су запажени први знаци болсети као и плодови који показују прве знаке благог смежуравања (шушкање покожице стварање слабих набора на притисак).

Појава горких пега у хладњачи такође, условљава брзо складиштење. Омекшали плодови са првим знацима брашњавости се морају брзо продати. Плодови који су ускладиштени са жутом бојом се не смеју чувати дуже од 2 до 3 месеца јер постоји опасност од појаве старосног посмеђивања.

Појава непаразитних обољења још у воћњаку је била доста масовна, па у наредној години, посебно у угроженим засадима, треба урадити анализе земљишта пре ђубрења и листова у току вегетације. Тржишни услови условљавају висок квалитет, тако да се мора мислити на увођење контролисане атмосфере у хладњачама. Без контролисане атмосфере нема будућности изласка на светско тржиште.

Глишић Драгољуб инг.

Саветодавац за воћарство и виноградарство

РЕГРЕСИРАНО ДИЗЕЛ ГОРИВО ЗА ЈЕСЕЊЕ РАДОВЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ 2013. ГОДИНЕ

Обавештавамо све носиоце регистрованих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава као и правна лица и предузетнике да од 01.09-30.11.2013. године могу купити дизел гориво (гасно уље 0,1 и евро дизел), на малопродајним објектима овлашћеног дистрибутера- НИС АД. Гориво се купује по малопродајној цени и регресира се у висини од 50 динара по литри горива. Највише може да се купи 60 литара горива по хектару за јесење радове у пољопривреди.

Захтев за остваривање права на регрес за гориво за јесење радове, подноси се Управи за трезор Министарства финансија у два примерка најкасније до 15 децембра 2013 године.

Уз захтев се подноси и оригинал фискалног исечка издат у складу са законом којим се уређују фискалне касе на чијој полеђини је овлашћени дистрибутер који га је издао, уписао број пољопривредног газдинства и оверио га печатом и потписом.

Ако се захтев подноси за евро дизел, уз захтев се доставља фотокопија саобраћајне књижице (дозволе) на име подносиоца, односно фотокопија уговора о коришћењу машине и фотокопија саобраћајне књижице (дозволе) за ту машину.

Ако се из саобраћајне књижице (дозволе) не може утврдити да машина користи евро дизел као гориво, уз захтев се даје изјава да машина користи то гориво.

Правно лице, предузетник и физичко лице, могу куповати гориво више пута, али се захтев за остваривање права на регрес за гориво за јесење радове у пољопривреди у 2013. години може поднети једанпут.

Управа за трезор при пријему захтева на оба примерка уписује назив филијале Управе, број, датум и време пријема захтева, као и број примљених исечака, оверава их потписом и један примерак захтева враћа подносиоцу захтева.

Перић Предраг дипл.инг

ФАРМСКО КЊИГОВОДСТВО

Због све тежег пословања и великих расхода у току производње на нивоу једне пословне године,неопходно је рационализовати трошкове који настају у току рада на газдинству.

Да би се лакше сагледали расходи и приходи у току производног циклуса ,потребно је да фармер прецизно води све трошкове са једне стране и приходе са друге. На тај начин ће лакше сагледати где је начинио неопходан трошак или где је он могао бити мањи него што стварно јесте. То ће нај лакше учинити тако што ће отворити књигу свих расхода и књигу прихода у току календарске године , везано искључиво за производњу на фарми.

Разлика између прихода и расхода јесте зарада коју је остварио.

Сагледавањем овог биланса ,могуће је смањити утрошак новчаних средстава што и јесте циљ вођења фармског књиговодства.

Са друге стране,стручњаци на основу тога могу препоручити одређене мере које смањују трошкове,а повећавају приходе.

Исто тако праћење токова новца,банке код којих фармери имају отворене наменске рачуне могу пратити стање кретања новчаних средстава.

Ово је посебно важно код одобравања кредита клијенту.

На крају може се закључати да вођење фармског књиговодства умногоме помаже економичности производње на фарми.

Радовановић Бранислав дипл.инг.